אורות השבת

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

גליון מס' 1034

עורך
הרב עוזיאל אדרי

פרשת השבוע
שופטים

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

דבר העורך

ירידת הנשמה, לזיכוי הרבים

'**שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך**' (טז, יח). אומר **הבעל שם טוב הקדוש** זיע"א עיקר ירידת הנשמה בגוף היא להאיר את העולם, וזאת על ידי זיכוי הרבים. על כל אחד ואחד לפעול עם הזולת, וזכות הרבים תלויה בו. על אחת כמה וכמה רב בישראל, שחייב למסור נפשו לזכות את הרבים. **הבעל התניא** זיע"א אמר לאחד מחסידיו, שעמד לקבל עליו משרת רבנות, זכויות הקהילה וחטאיה, במידות טובות ורעות, ובהנהגות טובות ורעות הכול תולים ברב העיר. עליו יביטו בשבע עיניים, וממנו ילמדו להיטיב או להרע. "מרא דאתרא" גורלו של ה'אתרא' של המקום, נתון בידי הרב, אם יהיה המקום כלי לאלוקות. ופירשו על דרך הצחות, 'מרא' הוא כלי עבודה, כמו 'מרא וחצינא' מעדר ואיזמל. תפקידו של 'המרא דאתרא' לטהר את העיר ברוחניות.

בהברכת שבת שלום ומבורך
הרב עוזיאל אדרי
רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק "שבטי ישראל" שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א' ג' אלול (20.8.23)	יום ב' ד' אלול (21.8.23)	יום ג' ה' אלול (22.8.23)	יום ד' ו' אלול (23.8.23)	יום ה' ז' אלול (24.8.23)	יום ו' ח' אלול (25.8.23)	שבת קודש ט' אלול (26.8.23)
עלות השחר	4:47	4:47	4:48	4:49	4:50	4:51	4:51
זמן טלית ותפילין	4:54	4:54	4:55	4:56	4:57	4:58	4:59
זריחה - הנץ החמה	6:14	6:14	6:15	6:16	6:16	6:17	6:17
סו"ז ק"ש לדעת מג"א	8:45	8:45	8:46	8:46	8:46	8:46	8:47
סו"ז ק"ש להתניא והגר"א	9:25	9:25	9:25	9:25	9:26	9:26	9:26
סו"ז ברכות ק"ש	10:31	10:31	10:31	10:31	10:31	10:31	10:31
חצות יום ולילה	12:44	12:44	12:44	12:43	12:43	12:43	12:43
מנחה גדולה	13:18	13:18	13:18	13:17	13:17	13:17	13:16
פלג המנחה	18:14	18:13	18:12	18:11	18:10	18:09	18:08
שקיעה	19:21	19:20	19:19	19:18	19:17	19:15	19:14
צאת הכוכבים	19:37	19:36	19:35	19:34	19:32	19:31	19:30

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	שופטים
הפטרה:	אנכי אנכי
כניסת השבת:	19:03
יציאת השבת:	19:53
רבנו תם:	20:43

"ברכת הלבנה"
החל מיום רביעי בערב ו' אלול
סוף זמנה יום רביעי בערב י"ג אלול כל הלילה

דבר רב העיר שליט"א

בטל רצונך מפני רצונו

וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם אַל תִּיְרְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם
(דברים כ, ג)

שמע ישראל: אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם.
(רש"י)

המקור לדברי רש"י הללו, הם מדברי הש"ס (סוטה מב, א): 'מאי שנא שמע ישראל, אמר רבי יוחנן משום רשב"י, אמר להן הקב"ה לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית, אי אתם נמסרים בידם'. הרי לפנינו, שאפילו אם יש בידו עבירות ואין בידו זכויות זולת 'קריאת שמע', יש בכוחה להצילו מן המלחמה. אלא שזה לכאורה סתירה לדברי הכתוב בסמוך (דברים כ, ח) 'מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו', ודרשו עליה במשנה (שם מד, א): רבי יוסי הגלילי אומר הירא ורך הלבב - זהו המתיירא מן העבירות שבידו. ובגמ' שם פירשו דבריו, אפילו בעבירה דרבנן כגון הסח בין תפילה לתפילה, ע"ש. ובלאו הכי יש לתמוה, היאך יש בכוח 'קריאת שמע' לחוד להציל את האדם - מול כל העבירות שבידו המקטרגות עליו.

והנראה בס"ד לבאר בזה, הוא בהקדם לדברי הגמ' בברכות (ו, ב): 'כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם יהיה בעזרו, וכשמת אומרים עליו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו'. וצריך ביאור, וכי מה בכך שקבע האדם מקום מיוחד לתפילתו, עד שזוכה לכל הברכות והתארים המופלגים הללו. ומקדמת דנא שמעתי מפי האדמו"ר רבי אלעזר אבוחצירא זצ"ל שפירש בטוב טעם, שאין הכוונה בזה ליכיסא' מיוחד, אלא הכוונה להקב"ה שנקרא 'המקום', והיינו כל הקובע את עיקר תפילתו לכבודו של מקום - להרבות כבוד שמים ולקונן על גלות השכינה וכו' ולא משלים את עיקר יהבו על בקשותיו הפרטיות, אזי במידה כנגד מידה - אלוקי אברהם בעזרו. וזהו האות שהוא חסיד ועניו, שכן אין לך אדם המתחסד עם קונו גדול מזה, וכן רק מי שהוא עניו - המבטל את כל רצונותיו מפני כבוד שמים יכול להגיע לדרגה זו. ומכלל זה נמצאנו למדים יסוד גדול, שהמבטל את רצונו מפני כבוד שמים, זוכה שתפילתו תתקבל ברצון לפני השי"ת, שהרי מפורש לפנינו ש'אלוקי אברהם יהיה בעזרו'. ואפשר שיש כאן דין מידה כנגד מידה, וכדרך ששנינו במשנה (אבות ב, ד): 'בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך', ובכלל 'רצון אחרים' הוא גם סתימת פיות המקטרגים עליו בשמים מפני העבירות שבידו!

ובזה נבין כוחה של קריאת שמע, שכן כל עניינה היא קבלת עול מלכות שמים, דהיינו ביטול מוחלט של כל רצונות האדם, בבחינת 'עבד ה' אשר אין לו כלום משלו. ומעתה שוב לא יפלא, מדוע יש בכוח 'קריאת שמע' להציל את האדם מן המלחמה - מכל העבירות שבידו, יען כי מובטח לו שתתקבל תפילתו במידת הרחמים, הגם שבדין אינו ראוי לכך מצד מכלול מעשיו. והא דאמר ר"י הגלילי שאם יש עבירות בידו ישוב אל ביתו, מיירי במי שמפחד מהעבירות שבידו יען כי עדיין לא השכיל לקבל עליו עול מלכות שמים באופן שמובטח שתתקבל תפילתו על פני כל עוונותיו, והבן.

ובאמת לכשנתבונן נראה, שיסוד זה מוכח ומבואר בכמה מקומות. דהנה מראש צורים חזינן לדברי הגר"א (באיגרותיו) אשר הפליג עד מאוד במי שמשבר את תאוותיו, וז"ל: 'צריך האדם להתייסר לא בתעניות ובסיגופים, רק ברסן פיו ותאוותיו. וזה כל פרי העולם הבא, כמו שכתוב (משלי ו, כג) ודרך חיים תוכחות מוסר. וזהו יותר מכל התעניות והסיגופים שבעולם, ובכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה בשבילו לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולה לשערו, עכ"ל. הרי לפנינו, שיש בכוח מעלה זו לשבר את מידת הדין יותר מכל התעניות והסיגופים שבעולם!

ואמנם דברי הגר"א - חדים ככל שיהיו אינם צריכים חיזוק, מכל מקום אמרתי לתמוך דבריו בכמה ראיות ברורות בש"ס. איתא בסוכה (מה, ב): 'א"ר ירמיה משום רשב"י, יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין - מיום שנבראתי עד עתה. ואלמלא אלעזר בני עמי - מיום שנברא העולם ועד עכשיו. ואלמלא יותם בן עוזיהו עמנו - מיום שנברא העולם עד סופו'. וכבר ביארנו שאין כאן מעלה יתירה של רבי אלעזר על פני רשב"י אביו, אלא שיש בכוח הבן להעצים את כוח האב לאין שיעור ואין ערוך, וכדרך שאמרו 'ברא מזכה אבא'. ברם אכתי יש לתמוה טובא, וכי יותם בן עוזיהו גדול יותר

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

אורות הפרשה

בזכות הדיינים

'שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך' (טז, יח). מבאר **ה'נחלת יעקב'** "לך" להנאתך ולטובתך. וכפי שדרשו חז"ל, כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבם על אדמתן.

תפקידו של הרב

'שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך' (טז, יח). מבאר **ה'עיטורי תורה'** כתב **רש"י** שופטים דיינים הפוסקים את הדין. צריך להבין מה מחדש כאן רש"י. אלא רש"י ראה ברוח קודשו שיגיעו זמנים שבהם הממשלה תרצה רב עם השכלה היודע שפות, והקהל ירצה רב עסקן נואם דגול וכדומה. אומר אפוא רש"י, צריך לזכור שקודם כל התפקיד של הרב זה לפסוק את הדין.

בלי משוא פנים

'שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך' (טז, יח). מבאר **ה'כלי יקר'** "תיתן לך" ציווי הוא למי שממנה דיינים, שימנה אותם על מנת שיהיו דיינים לכולם גם לזה שממנה אותם, שלא יירתעו מלשפוט גם אותו ולא יחניפו לו. רק על דיינים כאלה אפשר לסמוך שינהגו כפי ההלכה.

שופט שמחדיר אמונה

'שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך' (טז, יח). מבאר **'מאוצרנו הישן'** בחר רק שופט ושוטר "אשר ה' אלוקיך נותן לך" שייתן לך את "ה' אלוקיך", שיחדיר את שם ה' בליבך.

היצר המשחד

'ולא תיקח שוחד, כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים' (טז, יט). אומר **רבי חיים מקוסוב** זיע"א **בספר 'חובת הלבבות'** נאמר שדרכו של יצר הרע לתת לאדם 'שוחד'. כיצד, הוא משדלו שכבר עשה מצוות רבות, וכבר למד תורה הרבה, ומותר לו לעשות משהו שלא כשורה. גם על זה הזהירה התורה "לא תיקח שוחד".

נשאר לבד

'ולא תיקח שוחד, כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים' (טז, יט). כתב **הב"ח** איתא **במסכת כתובות** (קה, ב). מאי שוחד, שהוא חד. הכוונה לדיין שהוא נשאר 'חד', אחד, יחיד. כי אמרו חז"ל **במסכת שבת** (י, א). כל דיין שדן דין אמת לאמיתו, כאילו נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית. ואם הדיין לוקח שוחד, אין הוא דיין אמת, וממילא הוא 'חד', נשאר לבד, בלי שותף.

שוחד של דמעות

'ולא תיקח שוחד, כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים' (טז, יט). כתב **ה'מעיינה של תורה'** אלמנה נכנסה אל הגאון רבי **יהושע'לה מקוטנה** זיע"א, ובדמעות שליש סיפרה לו על עוול שעשה לה אחד מתושבי העיר, וביקשה מהרב להזמין את האיש לדין תורה. לא הסכים רבי יהושע'לה לשבת בדין הזה, ואמר, שוחד הוא לאו דווקא של כסף, אלא אפילו של דמעות, ובפרט דמעות אלמנה. אחרי שבכתה לפניי, נעשיתי משוחד ולא אוכל לדון.

הסתכלות פנימית

'ולא תיקח שוחד, כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים' (טז, יט). אומר **ה'שפת אמת'** העיניים הגשמיות הן עיני פתאים, כי הן רואות מחזות שווא ומדוחים. ההסתכלות הפנימית, בראייה לתוך תוכם של הדברים, היא נחלת עיני החכמים בלבד. אבל השוחד יעוור גם עיני חכמים אלה.

גם חכמים אמיתיים

'ולא תיקח שוחד, כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים' (טז, יט). אומר **מרן ה'חפץ חיים'** זיע"א לא כל מי שהוא חכם בעיניו, ואפילו לא מי שמוחזק חכם בעיני הבריות, הוא חכם באמת. אפשר לטעות ולהטעות בזה. אבל הקב"ה, מקור החוכמה והתבונה, עדותו נאמנה. וכאן התורה מעידה שאפילו "עיני חכמים" ממש, מתעוורות על ידי השוחד.

חכמה ופיקחות

'ולא תיקח שוחד, כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים' (טז, יט). אומר **הגאון מווילנה** זיע"א בפרשת משפטים נאמר "יעוור פיקחים". 'חכמים' פירושו חוכמה בתורה, ואילו 'פיקחים' הוא בענייני העולם. דיין צריך שיהיו נהירים לו הן דרך התורה והן דרך העולם.

מרא דאתרא

אומר **רבי ישראל ממודז'יץ** זיע"א איתא **במסכת שבת** (י, א). כל דיין שדן דין אמת לאמיתו, כאילו נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית. הקב"ה, שהוא דיין אמת, נקרא 'אדון עולם', ודיין, שהוא שופט צדק, נקרא 'מרא דאתרא' אדון המקום.

לקיים בנו חכמי ישראל
הציבור נקרא להמשיך להעתיר בתפילה
לרפואת הרה"ג **יוסף דהאן** שליט"א בן רחל
בתוך שאר חולי עמו ישראל

אורות הכשרות

מרשב"י ואלעזר בנו - עשרת מונים, עד שבזכותו יש בכוח רשב"י ואלעזר בנו לפטור את כל העולם כולו מן הדין עד סוף כל הדורות! מיהו המעיין בפיי רש"י שם, ימצא ביאור נכון בתעלומה זו, וז"ל: 'יותם בן עוזיהו צדיק היה ועניו יותר משאר מלכים, וזכה בכיבוד אביו ועליו נאמר (מלאכי א, ו) בן יכבד אב - שכל הימים שהיה אביו מצורע והוא היה שופט הארץ... לא נטל עליו כתר מלכות בחייו, וכל דינין שהיה דן אומרם בשם אביו', עכ"ל. הרי לפנינו קובץ מעלות מופלאות המורים בעליל מהי שבירת המידות בשיא התגלמותה. שכן 'במלך' עסקינן אשר היה עניו יותר משאר מלכים, ופשוט שמידת הענוה עיקרה הוא התבטלות עצמית בפני כל אדם בבחינת 'וכשאני לעצמי מה אני', ובפרט כשהיא באה מתוך 'מלכות'. זאת ועוד, שכיבד את אביו 'המצורע' ולא נטל עליו כתר מלכות בחייו. ועל כולנה, אע"פ שהיה שופט ישראל - כל דינין שהיה דן היה אומרם בשם אביו! ואכן זוהי הזכות שראה רש"י לבאר בה מדוע היה בכוחו לפטור את כל העולם מן הדין, מפני שזהו שכרה של מעלה זו - שהיא משברת את מידת הדין יותר מכל דבר שבעולם.

וגם הלום יש להוכיח כן מגמ' ערוכה (ר"ה יז, א): 'אמר רבא כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נושא עון ועובר על פשע (מיכה ז, יח) - למי נושא עון למי שעובר על פשע'. והתמיהה בולטת, וכי בשביל מידה טובה אחת יעבירו לו על כל פשעיו. ברם, הוא אשר אמר הגר"א יזהו יותר מכל התעניות והסיגופים שבעולם'.

ועוד מצאנו לזה מקורות רבים ונאמנים בש"ס ובמדרשים, כדוגמת מעשה דרבי פרידא אשר בזכות שהאריך אפו עם תלמידו - זכו כל בני דורו לחיי העוה"ב כמבואר בעירובין (נד, ב), וכדוגמת מעשה דר"א ור"ע אשר ירדו לפני התיבה להעתיר על הגשמים אך רק ר"ע נענה בזכות שהיה מעביר על מידותיו כמבואר בתענית (כה, ב), וכן מעשה דרב רחומי אשר עורר רחמי שמים בזכות אדם אחד שהעביר על מידותיו עם גרושתו כמבואר במדרש (ויקרא רבה לד), עי"ש. והואיל וראיתי לכמה מחברים שהביאו מקורות אלו, לא ראיתי להרחיב בהם עוד. ועכ"פ עיניך הרואות שמאמר הגר"א הנז"ל, הוא בהיר נהיר וצהיר!

מעשה מופלא הובא בגמ' (ברכות לד, ב) אודות רבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבן יוחנן בן זכאי, וחלה בנו של רבן יוחנן בן זכאי. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי, חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברכיו וביקש עליו רחמים, וחיה. אמר רבן יוחנן בן זכאי, אלמלא הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו, לא היו משגיחים עליו. אמרה לו אשתו, וכי חנינא גדול ממך. אמר לה - לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך'. וידועים דברי החפץ חיים, אשר ביאר מה בין 'שר' - ל'עבד': שהשר אינו יכול לבוא בכל עת אל המלך אלא בתיאום מראש, אך פגישתו עם המלך היא בכבוד והדר כנאה וכיאה לשר בבית המלך. ברם העבד, אמנם פגישתו עם המלך אינה חשובה, אך הרשות בידו להופיע בפני המלך בכל עת ובכל שעה, עכת"ד. ואנו אין לנו אלא להשתומם מכאן, עד היכן מגיע כוח תפילתו של עבד ה'. שכן מי לנו גדול כרבן יוחנן בן זכאי, אשר לפי המבואר בגמ' (ברכות כח, ב) היה 'נר ישראל, עמוד הימני, הפטיש החזק', ועיין במהרש"א שם: שהיה נר ישראל - במצות כמ"ש 'כי נר מצוה ותורה אור', עמוד הימני - שכל הדור נשען עליו, והפטיש החזק - בתורה כמ"ש 'וכפטיש יפוצץ סלע', עי"ש. הרי לפנינו גדול הדור בתורה ומצוות וכו', ועם כל זה תפילת רבי חנינא בן דוסא יפה יותר אצל הקב"ה, יען כי 'עבד' הוא לפניו!

בברכת שבת שלום ומבורך
הרב **יהודה דרעי**
הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

תושבי באר-שבע היקרים הרינו מודיעים כי:
ביום שלישי ה' אלול תשפ"ג (22.8.23)
יפוג תוקפם של תעודות הכשרות
ולכן יש לדרוש
תעודת כשרות מקורית בתוקף
עם חתימה וחותמת בצירוף הלוגרמה.

כמו כן הרינו מודיעים כי אין לסמוך על שילוט "כשר" אלא יש לדרוש "תעודת כשרות" מקורית בתוקף

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

מנהגי חודש אלול

ש - האם אמירת סליחות בחודש אלול היא חובה או רשות?

ת - ראוי לכל בעל נפש אשר יראת ה' היא אוצרו, להרבות בסליחות ותחנונים מראש חודש אלול ואילך עד יום הכפורים. וזה בכלל ההכנה שצריך אדם להכין עצמו לקראת יום הדין הגדול והנורא, כמו שנאמר "היכון לקראת אלוהיך ישראל". ומנהג ישראל קדוש לקום באשמורת הבוקר לאמירת סדר הסליחות שתקנו רבותינו הקדמונים, וכך הוא מנהג הספרדים. אך מנהג אחינו האשכנזים, להתחיל באמירת סליחות בשבוע שחל בו ראש השנה. ואם חל ביום שני ושלישי בשבוע, מתחילים מיום ראשון בשבוע שלפניו.

ש - מי שקשה עליו לקום באשמורת הבוקר, האם רשאי לומר סליחות בשאר תפילות היום?

ת - כאמור טוב וראוי לקום לאמירת הסליחות באשמורת הבוקר, אך מי שקשה עליו הדבר כגון פועלים הממהרים למלאכתם או ת"ח השוקד בתורה עד שעות הלילה המאוחרות, רשאי לאומרם מיד לאחר חצות הלילה או בסמוך לתפילת שחרית. ובעת הצורך, יש להקל ולאומרם בכל שעות היום. אולם אין לאומרם משקיעת החמה ועד חצות הלילה. והנוהגים לומר סליחות בתפילת ערבית (קודם חצות הלילה), יש לבטל מנהגם.

ש - האם יש לדקדק אחר שליח ציבור הגון לאמירת הסליחות כדין שליח ציבור בתפילת "הימים הנוראים"?

ת - רצוי לדקדק ככל האפשר אחר שליח ציבור הגון ת"ח וירא"ש המובחר מבין קהל המתפללים, לעבור לפני התיבה לאמירת סליחות. ועל כל פנים הכל כשרים לעבור לפני התיבה לאמירת הסליחות, ובלבד שיהיה שומר תורה ומצוות ורצוי על הציבור. אך שליח ציבור הכופה עצמו על רוב הציבור, אינו רשאי לעבור לפני התיבה ואין עונים אחריו אמן.

ש - האם צריך מנין של עשרה לאמירת הסליחות?

ת - יש קטעים בסליחות אשר היחיד אינו רשאי לאומרם. ואלו הם: כל הקטעים שיש בהם י"ג מידות כולל הקטעים שלפניהם כמו "אנשי אמונה" ו"תמהנו מרעות" וכו', וכן כל הקטעים הנאמרים בלשון תרגום (ארמית) ועל כן אין לאומרם בפחות מעשרה. ואם הגיע הזמן שנקבע לאמירת סליחות ועדיין אין שם עשרה, יתחילו בסליחות בדילוג כל הקטעים הנ"ל, ואחר כך ישלימו אותם כשיגיעו עשרה.

ש - הקמים לסליחות באשמורת הבוקר, כיצד ינהגו לגבי ברכות התורה?

ת - נחלקו הפוסקים בדעותיהם, האם אמירת פסוקים דרך תפילה ותחנונים יש חיוב לברך עליהם ברכות התורה. יש אומרים שצריך לברך לפניהם ברכות התורה כדין הקורא בתורה, ויש אומרים שאין צריך לברך עליהם, מפני שאינו קורא בהם דרך לימוד אלא רק דרך תפילה ותחנונים. ולפי הנראה, העיקר בזה כסברה ראשונה. ועל כן הקמים לסליחות קודם עלות השחר, יברכו תחילה ברכות התורה ואחר כך יאמרו את סדר הסליחות.

ש - האם מותר לטעום דבר מאכל או לשתות קפה לפני הסליחות?

ת - אסור מעיקר הדין לטעום שום דבר מאכל אחר עלות השחר, ובזוהר הק' החמירו בזה מאוד אפילו קודם עלות השחר, וכן ראוי להחמיר. אולם לגבי שתיה יש להקל, ועל כל פנים המיקל לשתות תה או קפה אפילו בסוכר גם לאחר עלות השחר, יש לו על מי לסמוך. ובפרט מי שקשה עליו אמירת סליחות ותפילה בלא שתיה.

ש - האם יש חיוב לבדוק תפילין ומזוזות בחודש אלול בכל שנה ושנה?

ת - מעיקר הדין אין צריך לבדוק תפילין שנכתבו בהידור ע"י סופר ת"ח וירא"ש, גם לאחר הרבה שנים. אך יש לבדוק את המזוזות לפחות פעמיים בשבע שנים, דהיינו פעם אחת בכל שלוש שנים ומחצה. ברם כבר נהגו חסידים ואנשי מעשה לבדוק תפילין ומזוזות בכל שנה ושנה בימי חודש אלול, והמחמיר בזה תבוא עליו ברכה.

ופע"ה"ק באר- שבע יע"א נהגו מקדמא דנא בטסגרת הרבנית הראשית באר- שבע בדיקת תפילין ומזוזות בימי חודש אלול לכל דורש.

דבר רבני הקהילות

הרה"ג יוסף חיים בצרי שליט"א
רב קרית האבות וראש ישיבת בית יוסף באר שבע

מהו מלך?

"שום תשים עליך מלך" (דברים יז', טו'). **מהו מלך?** מלך מורכב משלוש אותיות מ.ל.ך ומצירוף אותיות אלו בסדר אחר אפשר לקבל שלוש מילים: מלך, למך וכלם {כלום}. **המעלה הגדולה מכולם** היא המלך ואחריה יש את המדרגה הפחותה ממנה שזה ה"למך" רמז לאדם חלש, ורגיש, ובסוף המדרגה הנמוכה מכולם זה "כלם" {כלום}, שלאדם הזה אין שום קיום ושום משמעות. **ובאיזה דרך האדם יילך?** הכול תלוי בו בעצמו על פי מה יחליט להשליט את חייו, **שהרי גוף האדם מורכב משלושה חלקים מרכזיים ועיקריים**. למעלה בראש יש את המוח- שהוא השכל החושב ומתחתיו נמצא הלב- ששם נמצאים כל הרגשות ומצבי הרוח המשתנים ולמטה מכולם נמצאים הכבד והכליות - אשר שם נמצאים התאוות, הטבע והעקרונות. **במוח,** נמצא השכל החושב ושם ההחלטות מתקבלות מתוך התבוננות אמיתית ויישוב הדעת לתועלת האדם באמת וכל הסובבים. השכל חושב מתוך כוונה ומחשבה ולא מתוך בהלה ועצבות וכל מיני פניות אחרים. **ובלב** נמצאים הרגשות שהאדם מרגיש נפגע מהאחרים והעצבות והדיכאון, ואדם אשר יחליט להנהיג את חייו ע"פ הלב הוא פשוט ייעצר ולעולם לא יתקדם בחיים. **ובכבד,** שם נמצאים העקרונות והעקשנות הטיפשית, אדם שהתרגל ללכת בדרך והנהגה מסוימת ואינו מוכן לשנותה בשום אופן שבעולם לא משנה עד כמה יתנו לו הסברים טובים לדבר, זה נעשה אצלו עיקרון שהוא בשום אופן לא יוותר עליו אף על פי שיוכיחו לו שהוא טועה, וזהו אדם שנחשב למרובע שכל החיים שלו מרובעים ומקובעים, אין לו שום התחדשות ושום תוספת בחייו, מתוך גאווה אינו מוכן לקבל שום חידוש ותוכחה משום אדם בעולם רק חי על פי העקרונות שלו והולך בדרך כזו נחשב לכלום, אין לו שום דבר, לא רגש ולא שכל, הוא מרוחק ומנותק מכולם ואין לו שום התחדשות ושום תוספת בחייו. **עם ישראל הם מלכים,** חיים על פי השכל, הם משליטים את המח על הלב והכבד וזהו הנקרא "מלך" מח, לב, כבד, שהם מקדימים את המח להיות שליט, וזוהי דרך תורתנו הקדושה, להיות תמיד במחשבה, בהתבוננות, בחכמה וכוונה, ומי שלא נוהג כך, אלא מקדים להשליט על חייו את הלב או הכבד, אז הוא יקרא "למך" או "כלם", אך מי שמקדים ללכת על פי מוחו ושכלו הוא הנקרא "מלך". **המדרש במשלי (פרשה לא') מספר על רבי מאיר בעל הנס ואשתו החכמה והצדקת ברוריה,** שהייתה ידועה כהולכת בדרך השכל, בדרך המלך, והשליטה את השכל בהנהגת חייה, לר' מאיר ולברוריה היו שני בנים, ומידי ליל שבת היה ר' מאיר דורש את הדרשה המרכזית בבית הכנסת אשר בה היה נוהג להאריך, הוא היה מחזק את כולם ומושך את לב הקהל וחוזר לבית לסעודת השבת יחד עם אשתו ושני בניו. שבת אחת בזמן שהיה ר' מאיר דורש, שני בניו נפטרו לפתע במוות פתאומי, מה עשתה ברוריה הצדקת! מיד הכניסה אותם לתוך החדר וכיסתה אותם בשמיכה על המטה, והחליטה להסתירם עד לצאת השבת משום שאסור להצטער בשבת, אלא חייב כל אדם לשמוח ולהתענג בשבת, לראות שכל מה שמסביבו שלם ומתוקן, וכשהסתיימה התפילה חזר ר' מאיר לביתו לסעוד את סעודת השבת יחד עם אשתו ובניו, וכשהגיע, מצא את אשתו ממתינה לו לבדה בשמחה וכבוד השבת ניכר על פניה, שמח ר' מאיר ושאל אותה היכן הבנים, אמרה לו ברוריה שהבנים הלכו לבלות את השבת יחד עם חבריהם וללמוד איתם תורה. וכך העבירו ר' מאיר וברוריה את סעודתם הראשונה בשמחה ובבוקר המשיכו לסעודה שנייה בשמחה, שירה ועונג שבת כהלכה, לא היה אפשר לראות שום רמז של עצבות וצער על פניה של ברוריה וכך המשיכו זאת עד לאחר ההבדלה. צאת השבת הגיע, ניגשה ברוריה אל ר' מאיר בחכמה ושאלה אותו "אם היה אדם מבקש ממך להפקיד אצלך כסף היית מסכים?" השיב לה על כך ר' מאיר, "בודאי! זוהי זכות גדולה, לזכות במצווה לשמור על ממונו של יהודי", ולאחר תשובתו שאלה אותו עוד שאלה, "ואם אותו האדם היה מבקש את כספו בחזרה היית משיב לו?" ושוב ענה ר' מאיר בחיוב "בוודאי הייתי שמח מאוד שזכיתי גם להשיב לו את כספו בחזרה ושלא החסרתי מן הפיקדון כלום" מיד העלתה ברוריה את ר' מאיר לחדר ילדיהם שמתו ואמרה לו תוך כדי שהוא רואה את בניו ללא רוח חיים "הקב"ה הפקיד אצלך שני בנים ועכשיו בא בעל הפיקדון ולקח אותם בחזרה וכך הצליחה להעביר לאוזניו את הבשורה בצורה הנכונה והטובה ביותר! **דוגמת ברוריה הצדקת היא דוגמה לפעולה של "מלך" לא להגיב מתוך בהלה ולא מתוך רגש אלא לדעת לפעול נכון על פי השכל לתועלת נכונה ועל פי דעת תורה, להשליט את המח ועל הלב והכבד.**

בברכת שבת שלום ומבורך

הרב יוסף חיים בצרי

מחשבות טובות

בקשתו המוזרה של הצדיק הפתיעה את משמשו. מדוע הוא רוצה לנסוע בחזרה לעירו בכרכרה רתומה לסוסים דווקא? מדוע לא בחר בנסיעה ברכבת, כהרגלו בכל פעם? בעוד בכרכרה תארך הנסיעה לילה שלם, הרי ברכבת יגיעו ליעדם בתוך שלוש שעות. הנסיעה ברכבת גם זולה מאוד - שמונה־עשר כתרים בלבד, לעומת חמישים כתרים בכרכרה.

את תמיהותיו ניסה המשמש הירש להעלות לפני הצדיק, אולם נענה בתשובה אשר אינה מותירה מקום לשאלות. בתוך שעה קלה עמדה הכרכרה הכן בחצר, ולאחר שהצדיק ומשמשו עלו עליה, הניף העגלון את השוט והסוסים יצאו לדרך.

זה עתה סיים האדמו"ר רבי משה מִדֶּעש (דֶ'), אשר בצפון־מערב רומניה, במחוז קלוז' שבטרנסילוניה, את ביקורו בעיר ביסטריץ. שם עורר את לב שומעיו לעבודת ה' פנימית, בהטעימו להם את טעמה של תורת החסידות. כעת, ביושבו בכרכרה ומשמשו לצידו, שקע בספר בעיון עמוק, לאור העששית שנשא עמו.

לפנות בוקר, כאשר כבר היו קרובים למדיי אל העיר דעש, קם פתאום העגלון על רגליו והחל להצליף בסוסים ולקרוא בקול רם כדי לזרזם. הסוסים פתחו בדהרה מהירה, שטלטלה את הכרכרה מצד אל צד. לרגע נבהלו הרב ומשמשו וחששו כי העגלון רואה סכנה כלשהי, ולכן מאיץ בסוסים כל־כך.

פתח הצדיק את האשנב שבין הקרון למושב העגלון ושאל לפשר הדהירה. השיב העגלון:

"כשעברנו ליד העיירה רטייאג הרחתי ריח חזק של שְׂרֵפה. לפני כמה שנים עברתי בעיירה בשעה שפרצה בה שְׂרֵפה, ומכיוון שמקורות המים בעיירה דלים הם, יצאו אנשי העיירה אל אם הדרך וגייסו כל עגלה כדי להביא מים לכיבוי האש.

"כשהרחתי את ריח השְׂרֵפה חששתי שהכרכרה תגוייס להובלת מים. לא רציתי שכבודו ייאלץ להתעכב, ולכן האצתי בסוסים כדי להתרחק במהירות מהמקום"...

שמע זאת הצדיק ונחרד: "אבקשך לשוב במהירות האפשרית אל העיירה. מי יודע, אולי זימן לנו הקב"ה מקרה של הצלת חיים או לכל הפחות הצלת ממונם של ישראל".

עשן סמיך קידם את פניהם בהתקרבם אל העיירה. בתוך רגעים אחדים הגיעה הכרכרה אל מקום השְׂרֵפה, שם התאסף קהל רב סביב הבניין שעלה באש. המתקהלים הופתעו לראות את הצדיק מדעש בעצמו יורד מהכרכרה, ומיהרו לקראתו בהתרגשות.

"האם אפשר עוד לעשות דבר מה?", שאל הצדיק, בהביטו בחרדה בלשונות האש המלחכות את הבית. האנשים השיבו כי האש אינה ניתנת לכיבוי. "יש להודות על הצלת הנפש, כי כל יושבי הבניין הצליחו להתפנות מבעוד מועד, אך את הרכוש כבר אי־אפשר להציל", אמרו.

הוסיף הצדיק לסקור בדאגה את הבית העולה בלהבות. לפתע הזדעק, והצביע לעבר חלק של הבניין שעדיין לא אחזה בו האש: "ראו־נא שם, החלונות האלה, מדוע הם סגורים?!". אחד מהקהל קפץ וקרא בהתרגשות: "אבוי! הלוא ר' שמעיה הישיש ואשתו גרים שם. מי יודע מה עלה בגורלם".

משמשו של הרבי, הירש, רץ במהירות לעבר החלון הסגור. הוא פרץ את החלון, העיף מבט פנימה וזעקה נמלטה מפיו: "הם שוכבים מעולפים!". החדר היה אפוף עשן וזוג הזקנים נראו חסרי רוח־חיים. נותרו רגעים אחדים עד שהאש תגיע גם לשם.

הצדיק ושני גברים חסונים מיהרו לעזרת המשמש. השניים חדרו פנימה, ועד מהרה הוציאו את זוג הזקנים החוצה, מבעד לחלון. השניים היו חסרי הכרה, אך טיפול מסור הצליח להחזירם לחיים. הצדיק המתין עד שחזרו לאיתנם, ורק לאחר מכן עלה עם משמשו על הכרכרה, והורה לעגלון להמשיך בדרך אל עירו.

עתה היה משמשו של הצדיק אחוז התפעלות. ברור היה לו כי סירובו של הצדיק לנסוע ברכבת ובקשתו לנסוע בכרכרה דווקא היה בהם גילוי מובהק של רוח־הקודש ששרתה עליו, כדי שעל־ידי כך יינצלו זוג הקשישים.

לא התאפק המשמש ובהגיעם לבית־המדרש לתפילת שחרית סיפר את סיפור המופת אשר היה עד לו. הוא שב וסיפר זאת עד שנמצאו הכול משיחים באותו מופת.

כאשר סיים הצדיק את תפילתו חש בתכונה האופפת את חסידיו. במהרה קלט כי הסיבה להתרגשות היא הסיפור שסיפר משמשו על נסיעתם הלילה. חייך הצדיק ואמר:

"רוצים אתם לחשוב כי נעשה כאן 'מופת' או 'רוח הקודש' גלויה... אך העניין פשוט בהרבה. וזה הדבר:

"כאשר רציתי לחזור לדעש אחרי ביקורי בביסטריץ עלתה לפתע מחשבה במוחי כי אולי כדאי לנסוע בכרכרה במקום ברכבת. חשבתי לעצמי, הרי אין זו מחשבה הגיונית כלל, לא מצד הנוחות, לא מבחינת המהירות ולא בהיבט של המחיר.

"אבל, הרהרתי, מדוע עלתה מחשבת שטות כזו בראשי, הלוא מחשבות שטות נופלות לאדם העסוק בשטויות, ואילו אני, ברוך השם, אינני הוגה בשטויות. החלטתי אפוא שבוודאי יש דברים בגו, וכדאי שאסע בכרכרה...

"אין זאת", סיים הצדיק ואמר, "אלא שזו הייתה הארה מן השמים שכיוונה אותי לנסוע בכרכרה, ובזכות זה ניצלו שתי נפשות מישראל".

לעילוי נשמת
הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימי ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.

אורות עונג שבת

סהורים בתחילה

'שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך' (טז, יח). כאשר נתמנו דיינים חדשים לבית הדין במודז'יץ השתתף **האדמו"ר ממודז'יץ** זיע"א במעמד ההכתרה ואמר, "אנו מבקשים בתפילה 'השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה'. מדוע מדגישים שהשופטים והיועצים יהיו 'כבראשונה וכבתחילה', "אלא שכאשר דיינים מתמנים לתפקידם יש להם כוונות טובות, לשרת את הציבור באמונה וביושר. גם מנהיגי הציבור שואפים בראשונה להיות נקיי כפיים ומסורים לכלל. החשש הוא שברבות הזמן יזנחו את הדרך הישרה ויסטו ממנה. לכן מבקשים ששופטינו ויועצינו יהיו 'כבראשונה' ו'כבתחילה', כפי שהיו בשעה שנתמנו".

העניים מעידות

'ולא תיקח שוחד, כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים' (טז, יט). מספר **מרן החיד"א** זיע"א **בספרו 'שם הגדולים'** במצרים חי דיין גדול ושמו **רבי חיים כפוסי** זיע"א. בשלב מסוים בחייו איבד את מאור עיניו, והחלו לרנן אחריו שלקח שוחד, ועל כן נתקיים בו הפסוק "השוחד יעוור עיני חכמים". הרינונים האלה הגיעו לאוזניו של רבי חיים. הוא קם והכריז בתוך קהל ועדה, כי שמע את הדיבה המופצת עליו, ואם האמת כן, יישאר עיוור ולא יוכל לראות; אבל אם האמת היא שכל חייו נזהר משוחד - יחזרו עיניו לראות כבראשונה. תפילתו נתקבלה וחזר מאור עיניו. **מרן החיד"א** מעיד כי ראה את חתימתו בימים שהיה עיוור, והיה אפשר לראות שלא ראה את האותיות שכתב. ואולם אחרי-כן החל לחתום בשם 'ה' נסי חיים כפוסי', וחתימתו ברורה ומאירה.

תשפוט את עצמך

'שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך' (טז, יח). מבאר **החוזה מלובלין** זיע"א 'תיתן לך' על עצמך, עליך להחיל על התנהגותך עם עצמך משפט קשוח ומשטר נוקשה, ואילו על האחרים 'ושפטו את העם משפט צדק', עליך להתנהג איתם בחסד ורחמים ולהצדיק אותם.

לשאלת רבים

הננו להפנות את תשומת לב המתפללים היקרים המשכימים לאמירת הסליחות באשמורת הבוקר או בחצות הלילה, כי יש להימנע מלתקוע בשופר כדת אמירת הסליחות במידה ושכנים מתלוננים על הפרעת מנוחתם

ולשומעים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב

בכבוד רב,
לשכת רב העיר

הרבנות והמועצה הדתית — לשכת רב העיר

בדיקת תפילין ומזוזות

בפרוס עלינו ימי הרחמים והסליחות
הננו להודיע לציבור על המבצע השנתי של
בדיקת תפילין ומזוזות לכל דורש על ידי סופרים
מומחים ויראי שמים ובראשם
הרה"ג **יעקב נמש** שליט"א
רב שכונה ג' ומנהל מחלקת סת"ם ופיקוח שבת

ניתן למסור תפילין ומזוזות במזכירות המועצה הדתית
רח' התלמוד 8 שכונה ד', באר שבע.
בין השעות 9:00-13:30

בכבוד רב
ובברכת שנה טובה ומבורכת

יהושע דמרי
ממונה המועצה הדתית

הרב יהודה דרעי
רב העיר וראש אבות בתי הדין

שבת שלום!